

เปิดงานวิจัยมหา'ลัยเล

ข้อเท็จจริงต่อรองถ่านหินกระบี่

ว

วันที่ 12 ต.ค. การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย (กฟผ.) จะมีการจัดเวทีรับฟังความคิดเห็นในการทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (ค.3)

โครงการขยายกำลังผลิตโรงไฟฟ้าถ่านหินกระบี่ เวลา 12.30-17.30 น. ณ ศาลาประชาคม (หอประชุม) อ.เหนือคลอง จ.กระบี่ โดยมีมอบหมายให้บริษัท แอร์เซฟ จำกัด บริษัทที่ปรึกษาจัดประชุมเชิญผู้มีส่วนได้ส่วนเสียรับฟังความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะ

ก่อนหน้านี้นี้ วันที่ 28 ก.ย. มีการประชุมรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการทบทวนร่างรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (ค.3) โครงการทำเทียบเรือบ้านคลองรั้ว จ.กระบี่ ในหอประชุมเดียวกัน โดยบริษัท ทีม คอนซัลติ้ง เอนจิเนียริ่ง แอนด์ แมเนจเม้นท์ จำกัด เป็นบริษัทที่ปรึกษา

หากใครติดตามโครงการโรงไฟฟ้าถ่านหินและท่าเรือถ่านหินกระบี่จะได้ยินเสียงประชาชนในพื้นที่ นักวิชาการ และองค์กรพัฒนาเอกชนไม่เห็นด้วยกับโครงการ เกรงจะก่อให้เกิดผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงของระบบนิเวศที่มีความสมบูรณ์ของพื้นที่ชุ่มน้ำกระบี่ นอกจากนี้หลายเวทีที่มีการวิพากษ์กระบวนการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม (อีไอเอ) ที่ กฟผ.อยู่ระหว่างการศึกษาและจัดทำว่า ละเลยข้อมูลระบบนิเวศทางทะเลที่สำคัญ และวิถีชีวิตชาวประมงท้องถิ่นที่อาศัยทะเลหน้าบ้านเลี้ยงปากท้อง

ล่าสุด กรีนพีซร่วมกับเครือข่ายปกป้องกระบี่จากถ่านหิน ได้นำเสนอรายงานความก้าวหน้าวิถีชีวิตและความหลากหลายทางชีวภาพชายฝั่งทะเลอันดามัน จ.กระบี่ ที่มี **อ.ดร.ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ** ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม เป็นหัวหน้าโครงการวิจัย มีผู้ร่วมวิจัยเป็นชาวบ้านที่เกาะปู แหลมหิน บ้านคลองรั้ว ปากปลิว บ้านทุ่งหยีเพ็ง และสังกั่ว จำนวน 111 ชีวิตชีวิต ที่สร้างงานวิจัยฉบับนี้ ซึ่งชาวประมงพื้นบ้านตั้งชื่อว่า "งานวิจัยมหา'ลัยเล" ขึ้นมา

อาจารย์ไชยณรงค์กล่าวว่า การจัดทำรายงานอีไอเอ หรือ อีเอสไอเอ ของโครงการนี้ จะต้องมีการมีส่วนร่วมของชาวบ้าน แต่ชาวบ้านที่ไม่เห็นด้วยถูกกีดกันออกไปในขั้นตอนการรับฟังความคิดเห็น มีการจัดเวที ค.1 ค.2 ค.3 แบบรวบรัด งานวิจัยชุดนี้ทำขึ้นเพื่อให้ชุมชนได้มีชุดความรู้เข้าไปต่อรองในเชิงนโยบาย และให้ชุมชนนำข้อมูลข้อเท็จจริงไปบอกกับสังคมว่า การใช้ทะเลเป็นที่จอดเรือขนถ่ายถ่านหินและเส้นทางเดินเรือขนส่งถ่านหินจากต่างประเทศจะเกิดความเสียหายอะไรบ้าง

การเก็บข้อมูลครั้งนี้ เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่เดือนเมษายน 2557 จนถึงเดือนสิงหาคม ทีมวิจัยมหา'ลัยเลลงพื้นที่ศึกษา 8 ชุมชน ใน 2 อำเภอ คือ อ.คลองเหนือ ประกอบด้วยชุมชนทุ่งสาคร ริมคลองปลากสัย ใกล้กับโรงไฟฟ้าถ่านหิน ชุมชนแหลมหิน ใกล้กับท่าเทียบเรือขนถ่ายถ่านหิน ชุมชนเกาะปู และเกาะจำ ซึ่งอยู่ในเส้นทางเดินเรือขนถ่ายถ่านหิน ส่วน อ.ลันตา มีชุมชนทุ่งหยีเพ็ง ชุมชนหัวแหลม 3 ชุมชนสังกั่ว และชุมชนเกาะปอ ในประเด็นการค้าอาหารทะเล ได้เก็บข้อมูลในเกาะลันตา เน้นที่ตลาดและแปปลาสำคัญๆ บนเกาะ

กิตติชัย เอ่งฉ้วน

กิตติชัย เอ่งฉ้วน

อาจารย์ไชยณรงค์ระบุผลการศึกษพบว่า ชายฝั่งทะเลอันดามันเป็นพื้นที่ที่มีความหลากหลายทางระบบนิเวศและความหลากหลายทางชีวภาพสูง พื้นที่ศึกษามีทั้งระบบนิเวศป่าชายเลน มีแหล่งหญ้าทะเล และปะการังน้ำตื้น ป่าชายเลนขนาดใหญ่พบที่คลองปลากสัย พื้นที่ชุ่มน้ำปากช่องเขา เกาะหม้อ ชายฝั่งเกาะปูเกาะจำด้านทิศตะวันออก และทุ่งหยีเพ็ง ขณะที่แหล่งหญ้าทะเลใหญ่พบบริเวณเกาะศรีบอยา เกาะปูเกาะจำ ช่องแหลมหิน

ในส่วนของความหลากหลายทางชนิดพันธุ์ หัวหน้าโครงการวิจัยเผยพบปลาจำนวน 269 ชนิด เฉพาะพื้นที่แหลมหินที่เดียว พบ 173 ชนิด ใกล้กับท่าเรือถ่านหิน หอยพบ 72 ชนิด พบมากที่สุดที่เกาะปู 42 ชนิด กุ้งพบ 21 ชนิด อย่างกุ้งมังกรเลน ก็ไล่กว่า 1,000 บาท ปูพบ 26 ชนิด หมึกพบ 8 ชนิด ความอุดมสมบูรณ์นี้กลับคืนมาหลังชาวบ้านต่อสู้กับเครื่องมือประมงทำลายล้าง อย่างอวนลาก อวนรุน ช่วยกันดูแลปกป้องทะเล

แล้วยังพบชนิดพันธุ์สัตว์ที่ชาวบ้านอนุรักษ์จำนวน 25 ชนิด ได้แก่ พะยูน โลมา โลมาปากแหลม โลมาสีชมพู ฉลามเสือ ฉลามหัวม้วน ฉลามบุดัง ฉลามขาว ฉลามวาฬ ฉลามทราย กระเบนทราย ปลาฉาวปลิงทะเลดำ เต่าตะนู เต่ากระ เต่าทะเล เต่ามะเฟือง แมงทะเล ม้าน้ำ ทากทะเล และสิงแสม

"จำนวนและชนิดของสัตว์ทะเลที่พบเบื้องต้นในการศึกษานี้มีมากกว่าการศึกษาความหลากหลายทางชีวภาพในพื้นที่ที่ผ่านมา ในรายงานอีไอเอสรุปทรัพยากรพูดถึงปะการัง หญ้าทะเล และเต่าตะนูแค่ 3 ตัว ถ้าเรือถ่านหินล่มให้ใช้นักประดาน้ำลงเก็บ หรือเรือขนส่งถ่านหินขนเรือชาวบ้านแก้ปัญหาด้วยการอบรมเจ้าพนักงาน" อาจารย์ไชยณรงค์ยืนยัน

เขาระบุกระบวนการทำรายงานอีไอเอถูกบิดเบือน อีไอเอเป็นเครื่องมือปกป้องทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม ไม่ใช่สร้างความชอบธรรมให้กับเจ้าของโครงการที่ทำลายสภาพแวดล้อม ฉะนั้น ต้องปฏิรูประบบอี

ระบบนิเวศสมบูรณ์ มีความหลากหลายทางชีวภาพสูง

งานวิจัยมหา'ลัยเลขชี้ทะเลกระบี่ทรัพยากรสมบูรณ์และเป็นความมั่นคงทางอาหารของชุมชน

ไอเอและอีเอสไอเอ เจ้าของโครงการต้องไม่เป็นผู้ว่าจ้างบริษัทที่ปรึกษา
ทำรายงานโดยตรง ให้หน่วยงานกลางทำหน้าที่จัดหาผู้ทำรายงาน แบบ
นี้บริษัทไม่ต้องกลัวว่าจะผ่านหรือไม่ ก็ได้ค่าจ้าง

งานวิจัยมหา'ลัยเลขชี้ให้เห็นว่า ชุมชนบริเวณนี้มีความหลากหลาย
หลายทางด้านชาติพันธุ์และวัฒนธรรม คือ มีทั้งกลุ่มไทยพุทธ ไทยมุสลิม
ไทยเชื้อสายจีน ทือพวยพม่ากับสำเภ และกลุ่มชาติพันธุ์อูรักลาไวก์

อาจารย์ไชยณรงค์กล่าวว่า แหลมหิน เกาะปู เกาะจำ ทะเลแถบ
นี้เป็นพื้นที่การทำประมงของชาวบ้าน มีเครื่องมือทำมาหากินเต็มไปหมด
ได้ทะเล ชาวบ้านยังใช้เครื่องมือพื้นบ้าน กล่าวได้ว่า ทะเลเป็นทรัพย์สิน
ส่วนรวม การเปลี่ยนแปลงเป็นท่าเทียบเรือ เส้นทางขนถ่านหิน เป็นการ
แย่งชิงทรัพยากรส่วนรวมของชุมชน ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและ
ความมั่นคงทางอาหาร

“กระบี่มีการผลิตที่หลากหลาย ทั้งท่องเที่ยว สวนยาง สวนปาล์ม
แต่การผลิตหลักที่ทำให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจ คือ การทำประมง
งานวิจัยนี้สะท้อนพื้นที่นี้เป็นหัวใจของทะเลอันดามัน มีทรัพยากรเอื้อ
ต่อการดำรงชีวิต สร้างรายได้ ถ้าโรงไฟฟ้าส่งผลกระทบต่อ ทะเลไม่มีความ
หลากหลายทางชีวภาพ วิถีชีวิตก็จบ” หัวหน้าโครงการวิจัยเผย รายงาน
ฉบับนี้จะเสร็จสมบูรณ์กลางปีหน้า

ด้าน กิตติชัย เอ่งฉ้วน รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด
กระบี่ กล่าวว่า เวที ค.3 โครงการท่าเทียบเรือบ้านคลองรั้ว เมื่อวันที่ 28
ก.ย.ที่ผ่านมา อบจ.กระบี่ได้รับเอกสารเล่มเดียวประกอบการประชุมรับ
ฟัง แล้วก็เป็นการร่างรายงานอีไอเอฉบับย่อเสียด้วย จากการศึกษาทบทวน
รายงานมีหลายประเด็นที่วิตกจะกระทบพื้นที่ชุ่มน้ำกระบี่ที่สำคัญระดับ
นานาชาติ อย่างระบบสายพานลำเลียงขนถ่านหินจากท่าเทียบเรือไปโรง

หาญณรงค์ เยาวเลิศ

กรีนพีซ เอเชีย

ไชยณรงค์ เศรษฐเชื้อ

ไฟฟ้า ระยะทาง 9 กิโลเมตร (ช่วง A1-B1) ผ่านป่าชายเลน กว้างออก จากแนวสายพานด้านละ 50 เมตร ไม่ได้ระบุวิธีการสร้างจะขุดเจาะ หรือทำอุโมงค์ แต่ที่แน่ๆ เราสูญเสียป่าชายเลนแน่นอน ส่วนเส้นทางขน ถ่านหินผ่านแหล่งต้นน้ำยอดนิคม แหล่งหญ้าทะเลและมีฝูงพะยูนอาศัย มีเต่าทะเล หากโครงการเกิดขึ้นกระทบทันที นอกจากนี้ ทาง อบจ.กระบี่ จะเป็นเจ้าภาพดำเนินการยื่นขอขยายพื้นที่ชุ่มน้ำกระบี่ให้ครอบคลุมพื้นที่ แหล่งหญ้าทะเลและแนวปะการังที่เพิ่มขึ้นด้วย

“วิสัยทัศน์กระบี่ ปี 2020 จังหวัดกระบี่ประกาศทิศทางการพัฒนา ลูกรบีสีเขียว หรือ Grabi Green City พื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำกระบี่ เป็น องค์ประกอบทรัพยากรธรรมชาติที่ต้องปกป้อง หากทำเรือถ่านหินเกิดขึ้น ส่งผลให้ถูกถอดจากแรมซาร์ไซต์ จะมุ่งสู่สีเขียวได้อย่างไร” รองนายก อบจ.กระบี่ ระบุ

กิตติชัยกล่าวอีกว่า จากวิสัยทัศน์กระบี่ มีเป้าประสงค์รวม เป็นเมืองท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และคุณภาพในระดับนานาชาติ มี ทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์และปลอดภัยและเป็น แหล่งอุตสาหกรรมสะอาดและพลังงานทดแทน มียุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวสีเขียว พัฒนา อุตสาหกรรมสะอาดและพลังงานทางเลือกเพื่อใช้เป็น แหล่งพลังงานที่สำคัญของจังหวัด

ด้านพลังงาน รองนายกฯ ระบุชัดเจนในทิศทางการ พัฒนาระบี่ยัง มีโรงงานไฟฟ้าที่นำกากของเสียจากการ สกัดน้ำมันปลาของโรงงานมาผลิตกระแสไฟฟ้าได้ ร้อยละ 47 ของกระแสไฟฟ้าที่ผลิตในจังหวัด หาก จะขับเคลื่อนสู่สีเขียวต้องเพิ่มสัดส่วนการใช้พลังงาน ทดแทน ปัจจุบันมีโรงสกัดน้ำมันปลา 27 โรง และ มีโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้า 14 โรง ที่ผลิตไฟฟ้าด้วย กากของเสีย เช่น ทะลายปลา กะลาปลา หรือน้ำ เสียจากโรงงานใช้เป็นเชื้อเพลิง ยังมีโรงงานผลิตไฟฟ้า อีก 12 โรง ยังไม่ได้รับใบอนุญาตจาก กพพ. กระบี่มี ศักยภาพ เพราะปลุกและผลิตปลาปลามันเป็นอันดับ ต้นของประเทศ นี่เป็นวิสัยทัศน์ที่ชาวกระบี่ทุกภาค

กรทกประมง ออกิพหลักของชุมชน เกรงกระทบจากโครงการโรงไฟ ฟ้าถ่านหินกระบี่

ส่วนแสดงเจตจำนง และควรนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ไม่มีเรื่องถ่านหิน ในการพัฒนาเลย

ขณะที่ หาญณรงค์ เยาวเลิศ คณะอนุกรรมการพื้นที่ชุ่มน้ำและ สมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติ กล่าวว่า ได้รับหนังสือจากเครือข่ายปกป้อง กระบี่จากถ่านหินและผู้ได้รับผลกระทบของโครงการของ กพพ. ทั้งจาก โครงการท่าเทียบเรือและโรงไฟฟ้ากระบี่ ขอให้ตรวจสอบที่ตั้งของท่าเรือ และเส้นทางลำเลียงถ่านหิน ผ่านป่าชายเลนในพื้นที่ชุ่มน้ำปากแม่น้ำ กระบี่ ซึ่งเป็นแรมซาร์ไซต์ คณะทำงานวิชาการพื้นที่ชุ่มน้ำจะดำเนินการ ตรวจสอบว่าเป็นการดำเนินการขัดกับ พ.ร.บ.ส่งเสริมและรักษาคุณภาพ สิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ.2535 หรือไม่

อย่างไรก็ตาม ตนเห็นว่าโครงการนี้จะส่งผลให้เกิดการ เปลี่ยนแปลงระยะยาวในพื้นที่อนุรักษ์นี้ เพราะเรือขนถ่านหินเป็นเรือ เดินทะเลขนาดใหญ่ มีน้ำอับเฉา การปล่อยน้ำทิ้งจะเกิดมลภาวะสะสม นอกจากนี้ เส้นทางขนส่งยังผ่านที่ทำการประมงของชุมชนจำนวนมาก หากมีทางเลือกอื่นไม่จำเป็นต้องกระหน่ำย้ายกระบี่ นอกจากนี้ คณะ อนุกรรมการฯ พร้อมจะลงพื้นที่จัดทำข้อมูลร่วมกัน หากทาง อบจ.กระบี่ ร้องขอขยายพื้นที่ชุ่มน้ำ

หาญณรงค์ สปช.ด้านสิ่งแวดล้อม กล่าวว่า การแสดงความ
ความเห็นคัดค้านของชุมชนและเสนอทางเลือกในการพัฒนาจังหวัด
กระบี่ ตลอดจนวิสัยทัศน์กระบี่ในอนาคตเป็นสิทธิชุมชนในการปกป้อง
และจัดการทรัพยากรตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ ขณะนี้ กฟผ.กำลัง
จัดทำรายงานอีไอเอ ขณะที่ประชาชนในพื้นที่ท้วงติง เพราะเห็นว่า
กระบวนการจัดทำไม่ถูกต้องมาแต่แรก ขาดการมีส่วนร่วม

“อีไอเอ คือ รายงานมาตรการลดผลกระทบ ซึ่งจุดอ่อนของอีไอ
เอคือ ทำได้จริงหรือไม่ มีประสิทธิภาพหรือเปล่า หลายเวทีรับฟังความ
ความเห็นไม่เกิดมาตรการลดผลกระทบสิ่งแวดล้อมที่ตรงไปตรงมา ไม่เปิด
เผยข้อมูลให้ประชาชน ยังมีปัญหาเรื่องคณะกรรมการผู้ชำนาญการ หรือ
คชก. ไม่ใช่ทำหน้าที่แค่อ่านรายงาน แต่ต้องมีความรู้และความเห็นที่
สอดคล้องกับทรัพยากรในพื้นที่โครงการ วันนี้อ้างถ่านหินมีความจำเป็น
ต่อการพัฒนาภาคใต้ ทั้งที่ทางเลือกในการพัฒนาแหล่งพลังงานกระบี่มี
ด้านพลังงานทดแทน ถ้ามีทางเลือกก็มีคำตอบมากกว่าโรงไฟฟ้าถ่านหิน”
หาญณรงค์กล่าวในท้าย.